

דעת הכותב המזהיר

למה עיר
סוף תשובה

א' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
ב' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

ג' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
ד' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
ו' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

ז' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

ח' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
ט' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

י' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

תקסא דין הרואה ערי יהודה וירושלים והמקדש בחורבן וכו' ה' סעיפים :

א [א] הרואה (א) ערי יהודה (ב) בחורבן אומר ערי קדשך היו מדבר וקורע (ואם מיני לקרוע אלף (ג) כשנגע סמך להם כמו מן הטופס לירושלים (כ"ג): ב (ד) הרואה ירושלים בחורבנה אומר (י) ציון היתה מדבר שממה וכשוראה (ג) בית המקדש אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה (א) וקורע יומהיכן חייב לקרוע (ו) מן (*) הצופים ואחר כך כשיראה המקדש קורע (ח) קרע אחר יוכל קריעה טפה יואם בא דרך המדבר שאו רואה המקדש חלה קורע על המקדש טפה ואח"כ כשיראה ירושלים מוסף על קרע ראשון (ט) כל שהוא: ג "אם קרע על אחת מערי יהודה (י) אינו חוזר וקורע כשיראה שאו ערי יהודה חרץ מירושלים שחוזר וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו ואם קרע על ירושלים (יא) א"צ לקרוע על שאר ערי יהודה: ד' יכל הקרעים האלו (יב) בידו ומעומד וקורע כל כסותו שעליו עד שישלח (יג) את לבו ואינו (יד) מאחה קרעים אלו לעולם 'אבל רשאי (טו) לשללן למללן ללקטן ולחפורן כמין (טז) סולמות: ה' נס (יז) "היה הולך וכו' (יח) לירושלים הולך וכו' חוץ ל' יום אינו קורע קרע אחר ואם לאחר ל' יום חוזר וקורע (יט) ערי יהודה ומקדש:

י"א ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

א (א) ערי יהודה. ולא ערי ישראל. (ב) דלא חשיב כ"כ: (ב) בחורבן. אפילו (ג) יושבין בהן ישראל כיון שהשתמטו מעליהם. חקרי בחורבן: (א) כשנגע סמך להם כמו וכו'. דרמון יומר לא חשיבה ראה כמו להלן [כ"ג] ולפי מה שביארט לקמיה דכמה סוקסס פליגי ע"ו וקורעין דאין שיעור לדבר אלף דמתקום שרואה חייב לקרוע ה"ה נעטעט: ב (ד) הרואה ירושלים. ית עכטט (ג) שנתפלה שום שרואה הדם חלה ירושלים בחורבנה שיקטור אום היום טלו כעבר יין: (ה) בית המקדש. והיכנס עמה למקום מקדש טייב כרם שטלו עמיה ממים וקדושה הראשונה קדשה לשעמה וקדושה לעמיה לטו [מ"א] ועין עליוטו הלכות וזהים כפרק השומע והאשמה משי"כ עם מעתן זה: (ו) וקורע. עין ב"ח שטייב להשחמות. ולקרוע אום ערזו ולכטום ולהחלון ולהחלל על מורכ טהמ"ק ולקונן ולומר מומור לאסף וכו' עד סוף ובקורע מברך ואומר נכון דיון אמת (אך בלי עם ומלכות) כי כל משפטיו דבר ואמת. הארז ממים פעל כי כל דרכו משפט אל אמונה ואין עול דניק ושר הוא. ואמה דניק על כל הכל עלעט וכו': (ז) מן הצופים.

י"ב ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

פי דלא חשיב ראה מריטוק מקום אלף משהגיע לטופס דהוא מקום סמך לירושלים חשיב ראה כ"כ ב"י אלף כמה (ז) שוקסס כחט לטופס הוא פי כל מקום סמך לירושלים שטלו לרזוח משט. עוד כחט דמשהגיע לטופס צריך לקרוע אט"ס שערין לא ראה אומה. כחט הא"י כל שקרע וראה קלם אף שלא ראה נעוט כשיגיע א"י לקרוע עוד הא לכתלה ית לו להחמין עד שגיע למקום צופים: (ח) קרע אחר. וריחיק ג' אצטענד: (ט) כל שהוא. וט"ל טפה משום דעיקר מלוא קריעה ילא נעטס ראשונה שיהא מן האקדש שקדושה וומר מירושלים וכללם בתוכה: ג (י) אינו חוזר וקורע כשיראה וכו'. דכולהו משוטט כאלה (ה) ומ"מ צריך להוסיף על הקרע כל שהוא: (יא) א"צ לקרוע על שאר ערי יהודה. הייט (ו) אפילו חוספת קרע בעלמא ג"כ א"י: ד' (יב) בידו. ולא בגילו: (יג) את לבו. ולכן יקטע (י) מלד שחל כי האב בתמלל: (יד) מאחה. הייט חפירה מנפסס ואחרת עליה מסוך [עורן] ושי"י פירש חפירה מיושרת: (טו) לשללן. למחר נכפמור ופרח ט"ו: (טז) סולמות. מסירות שאיני מיושרות: ד' (יז) היה הולך וכו' וכו'. והרואה ירושלים מן ל' יום אט"ס שלא קרע בען ערז נעוט (ח) א"י לקרוע על ערי יהודה (ט) א"ס לא שילא משום וכו' לערי יהודה לאחר שלטום (י) ומי שטלד בירושלים אפילו הגדיל א"י [צדק] דנקטטו פטור וכשהגדיל א"י [צדק] דהא ראה אומן חוץ ל' יום:

[א] הוואס ערי יהודה כו'. וכמו ע"י גס מו"ס ע"ל חקר להנהיג שכתב נהגו הטולם שלא לקרוע על מסוך טוכ"כ שעתה גס גדולים לפי שחברון מערי מקלט שעתה ולאו מערי יהודה מיקריא וכמו בגלון ער צדדי הכי בגדול דמור מוכרי אברהם יל שדברים הלואים הם עכיל ופך אלא אמנה דאין למשך ע"י ע"י: [ב] היה הולך כו'. וכמו הדברי כי חמ"י הדך בירושלים ועמז עליו ל' יום שלא ראה בהמ"ק חייב לקרוע. אך לא יודע מה ע"י והכ"י כתב ג"כ שלא נהג כן. ועי' בדברי"י כי הג"ל עכב שעתה להמקדש אל פסטי טהמ"ק ולקוים לעלות ארז קטב טהמ"ק ועי' ע"י דרך הקדש למכ"ל ז"ל:

א. חובות פנימי

רשמתי מחכמים שפוטרו את עצמן מחוב קריעה, ע"י שמקנה בגדיו לחבירו בקנין סודר כדין, וקונה הבגד נותן לו רשות ללבוש הבגד בהשאלה, ועושה עמו חנאי שאינו רשאי לקרוע הבגד, וכוח שפיר פטור מקריעה כיון שאין הבגד שלו ולא קיבל רשות על כך, ומצאן עצה כיצד ליפטר מהחוב קריעה.

ולע"ד גראה דבהאי תקנה עדיין לא יצאנו מידי המבוקה, שהרי אומדנא דמוכח הוא שכל מת שהקנה לחבירו הוא רק כדי לפטור את עצמו מחוב קריעה, ואינו נעשה של הקונה לגמרי כגון לענין שיוכל להקנותו לאחר או להקדישו, ואיחא בגדריים (מ"ת), כל מתנה שאינה שאם הקדישה תחא מקודשת אינה מתנה, ע"ש בראשונים, א"כ נמצא דכל מתנה זו היא רק הערמה בעלמא, ולא יצאנו בזה מידי המבוכה.

ב. חובות חריגות - חובות פנימי

והראוני בספר הקודש והמקדש שכתב דהפטור בשבת הוא משום דחיוב הקריעה אינו אלא בשעת חימום, ולכן כיון שבשבת היה בשעת חימום ול"ש לקרוע, ואחר כך במר"ש שוב אינו שעת חימום כבר, ולכן הוא פטור. אבל אכן אם בא רבע שעה וכדו קודם השקיעה בשבת ונשאר שם עד מר"ש הרי"ז חייב לקרוע, דעריין יש לו שעת חימום.

וקשה, ודאי החיוב קריעה על ראייה כותל המערבי אינו אלא משום ראייה ולא משום חימום, שהרי אם לא ראהו שלושים יום חייב לקרוע, ואפשר שיקרע עשר פעמים בשנה ודאי אינו שעת חימום ואעפ"כ חייב לקרוע והיינו ע"כ שהחיוב קריעה אינו אלא על הראייה, וכשהראייה היתה בשבת. א"כ ממ"צ אם נתחייב למוצ"ש הרי"ז לעולם חייב, ואם לא, אזי אף בסמך לשקיעה"ח הרי"ז פטור.

(אמנם פעם הראשונה שייך חימום במציאות (ואין נ"מ בזה לדינא), ודכינא כד הוינא טליא ובאנו לארץ ישראל עם הסבא, הגה"ק איש האלוקים בעל ה"לשם" זיע"א, ובאנו פעם ראשונה לכותל המערבי והיתה ההתרגשות של סבי זיע"א עד למעלה).

אמנם המנהג שלא לקרוע כלל כשרואה בשבת והוא מנהג של זקני ירושלים משנות דור ודור, שאם עברו שלושים יום שלא היו בכותל היו הולכים בשבת.

ג. חובות חריגות - חובות חריגות (פס)

המגיע לכותל במצאי שבת, דעת הגרי"ש אלישיב (שם אות יו) שצריך לקרוע. וכן בראש חודש ימים שאין אומרים בהם ימותן, דעת החורא (ארחות רבנו שם) הגרי"ש אלישיב (שם) שצריך לקרוע. אכן המגיע לכותל בחול המועד, כתב בספר ארץ ישראל (שם ס"א) שאין צריך לקרוע, ז"כ כתבו בשו"ת מנחת שלמה (מהרי"ק סי' עג אות ב) ובשרת אור לציון (שם), וכן דעת הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו שם).

וההולך לכותל בערב שבת או ערב יום טוב אחר הצות, כתב בספר ארץ ישראל (שם) שהמנהג שאינו קורע, וכתב בשו"ת אגרות משה (שם אות ב) שיתכן שטעם המנהג הוא משום שבאים על ידי כך לדי ער וגמך חצער לאחר כניסת השבת, ולטיבך כתב (שם), וביו"ד ח"ג סי' נב אות ד) שאם מנהג זה הוא מנהג קבוע וברור, אין לשנות מהמנהג, אך אם לא, יש לקרוע. מאייר, דעת החורא (ארחות רבנו ח"ב עמ' קסט) הגרי"ש אלישיב (אשרי האישי ח"ג מע"ג אות טו) שגם כומטים אלה צריך לקרוע.